

Fylkestyret i KS Nord-Trøndelag

Deres referanse	Vår referanse	Saksbehandler	Dato
	13/10777-1	Karin Bratberg	18.12.2013

Sluttrapport for oppreisningsordningen i NT

Vedlegger sluttrapport for oppreisningsordningen i Nord-Trøndelag. Ordningen ble formelt avsluttet 1. april 2013, men behandling av innkomne søknader og klagebehandling har tatt tid, slik at ferdigstilling av alle saker ikke ble ferdig før medio oktober.

Rapporten er skrevet av undertegnede som har vært sekretariatsleder, med en kommentar av utvalgsleder Mats Stensrud.

Rapporten oversendes Einar J. Jakobsen etter avtale.

Vennlig hilsen

Karin Bratberg
Sekretariatsleder

Vedlegg: Sluttrapport for oppreisningsordningen i NT

Kopi:
Ole Tronstad, Administrasjonsavdelingen
Inge Fornes, Administrasjonsavdelingen

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Orgenhet:
Administrasjonsavdelingen
Postadresse:
Postboks 2560
7735 STEINKJER

Besøksadresse:
Seilmakergata 2
7735 STEINKJER
Org.nr.:
938 967 091

Telefon:
+47 74 11 10 00
Bankkonto:
4410.06.00290

E-postadresse:
postmottak@ntfk.no
Internet:
www.ntfk.no

Likelydende brev sendt til:

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Fylkesstyret i KS Nord-Trøndelag			

RAPPORT

Sluttrapport

Oppreisningsordningen i Nord-Trøndelag

18.12.2013

1. Innledning

Fylkesmøtet i KS Nord-Trøndelag anbefalte kommunene i NT om å slutte seg til en felles kommunal oppreisningsordning i et brev av 30. april 2010. Ordningen var frivillig og hver kommune måtte selv avgjøre om de ønsket å delta. Oppreisningsordningen skulle være med å ta et moralsk ansvar i form av en uforbeholden unnskyldning og gi en økonomisk oppreisning til personer som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt under barnevernets omsorg før 1993. Søkerne måtte i følge vedtektenes vilkår være personer som med hjemmel i barnevernsloven har vært plassert utenfor hjemmet, i institusjon, skolehjem, spesialskole eller fosterhjem av barnevernstjenesten.

Nord-Trøndelag fylkeskommune besluttet å tiltre KS sitt forslag. Fylkeskommunen har hatt driftsansvar for felles sekretariat og oppreisningsutvalg. Plasseringskommunen har vært ansvarlig for utbetaling av oppreisningsbeløpet i hver enkelt sak. 16 kommuner har deltatt i ordningen.

Oppreisningsordningen for Nord-Trøndelag ble åpnet for søknader 1. april 2011 og lukket 1. april 2013. Siste sak ble avsluttet og lukket 17. oktober 2013.

2. Deltakende kommuner

Følgende kommuner har deltatt i oppreisningsordningen: Leka, Lierne, Snåsa, Røyrvik, Høylandet, Stjørdal, Namdalseid, Namsskogan, Flatanger, Fosnes, Verran, Overhalla, Vikna, Nærøy, Verdal og Grong.

3. Utvalgets sammensetning og mandat

Etter vedtektenes § 2 skulle oppreisningsutvalget bestå av tre personer. Leder for utvalget skulle være jurist med nødvendig erfaring og kompetanse. De øvrige medlemmene skulle ha nødvendig erfaring og helse- og sosialfaglig kompetanse.

Utvalget har bestått av følgende medlemmer:

Mats Stensrud, lagdommer i Frostating lagmannsrett og Kretsmeglingsmann i Trøndelag krets. Han ledet granskningsutvalget som gransket barnehjem, skolehjem og fosterhjem benyttet av Trondheim kommune fra 1930 til 1980 årene. Stensrud har vært leder av utvalget.

Jim Aage Nøttestad, psykolog og seniorforsker på Brøset kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri ved St. Olav. Han har lang erfaring i rettspsykiatrisk arbeid, i forskning og behandling av sedelighetsforbrytelser og seksualisert vold.

Ingunn Rønning, sosionom og familierapeut, og nå pensjonist. Var med og bygget opp familievernkontoret i Steinkjer fra 1959 og har over 40 års erfaring i arbeid med samlivs- og relasjonsproblemer i familier.

Oppreisningsutvalgets oppgave har vært å behandle søknader om oppreisning. Utvalget har hatt møter som arbeidsform. Utvalget har gjennomført 6 møter som har vart mellom fire til seks timer. Alle møtene bortsett fra oppstartmøtet er blitt avholdt på Tinghuset i Trondheim. I forkant av møtene har utvalget fått oversendt saksframlegg med tilhørende dokumenter fra sekretariatet. Alle vedtakene har vært enstemmig vedtatt bortsett fra dissens i én sak. Oppreisningsutvalget har hatt en uavhengig rolle atskilt fra de medvirkende kommunene og de enkelte søkerne. Utvalget har bestrebet seg på å leve opp til intensjonen med ordningen samtidig som hensynet til likhet og rettferdighet søkerne i mellom har vært søkt ivarettatt.

Utvalget bifalt at fylkesmøtet i KS 1. mars 2012 endret vedtektene. En setning om at tidligere fosterforeldre ble ansett som part i saken ble fjernet. Dette av hensyn til søkere og kanskje også til fosterforeldre. Utvalget ønsket også at kommunene kunne ha et felles klageorgan for alle klager, noe som ikke ble imøtekommet.

4. Sekretariatets sammensetning og arbeid

I følge vedtektenes § 3 skulle Nord-Trøndelag fylkeskommune opprette et sekretariat for oppreisningsutvalget med nødvendig erfaring og kompetanse til å informere om oppreisningsordningen, veilede og bistå søkere, utrede og kvalitetssikre sakene.

Sekretariatet har bestått av to personer hvorav en har vært leder for sekretariatet. Sekretariatet har faglig bakgrunn innen juss, helsefag, pedagogikk og ledelse. Begge var tilknyttet fylkeskommunens administrasjonsavdeling.

Sekretariatet har planlagt og lagt til rette for at ordningen skulle gjennomføres på en god måte. En har laget og gjennomført rutiner for saksbehandling, arkiv- og kontor, innhentet informasjon fra kommunale og statlige arkiv og utformet og forholdt seg til sikkerhetsprosedyrer med hensyn til oppbevaring og behandling av sensitive opplysninger.

Sekretariatsleder for oppreisningsordningen for Trondheim kommune var til god hjelp i forhold til maler og rådgivning før oppstart. Sekretariatet har hatt kontaktpersoner i hver deltakende kommune og har sendt ut 3 informasjonsbrev om status i ordningen. Arbeidet har ellers hovedsakelig bestått av saksarbeid, men også veiledning og samtaler med søkere, kontakt og informasjon til media.

5. Media – informasjon

Oppreisningsordningen har hatt en egen side på fylkeskommunens hjemmeside med informasjon og søknadsskjema. En har også bedt de deltakende kommunene om å legge ut en link til oppreisningsordningen på egen hjemmeside. Ordningen har hatt annonser i 6 trønderske aviser i tillegg til en hovedstadsavis i 2011 og i 2012. I tillegg har ordningen hatt en annonse på tekst-tv i TV2 liggende ute det meste av perioden. I denne perioden har sekretariatsleder også vært intervjuet av NRK radio og hatt et innslag på NRK Midtnytt.

6. Søknader

Oppreisningsordningen har mottatt 28 søknader gjennom perioden. I tillegg har en hatt telefonhenvendelser fra en del personer som kommer fra oppvekstkommuner som ikke har vært med i ordningen. Tre av de større bykommunene valgte å ikke være med, og det påvirket sannsynligvis antall søknader. Sekretariatet har hatt mange telefonhenvendelser fra søkere som ønsket informasjon og veiledning eller har ønsket å ha noen snakke med om de opplevelsene de har hatt. Andre har henvendt seg angående oppreisning for de barna som ble innlagt ved de gamle tuberkulosesanatoriene. Disse kommer ikke inn under ordningen da barnevernet ikke tok over omsorgen for barna.

I tillegg er det gjennomført personlige samtaler med noen søkere for enten å klargjøre egenerklæringen eller for det har vært et ønske fra søker. Samtalene har vært gjennomført med begge representantene fra sekretariatet (unntatt en), og det er ført referat som søker har godkjent i etterkant.

Det har vært en jevn fordeling i alder på søkerne. Den eldste søkeren er født i 1936 og den yngste født i 1984.

Aldersfordeling	Antall
Født 1930-1939	2
Født 1940 -1949	7
Født 1950 – 1959	6
Født 1960 – 1969	4
Født 1970 – 1979	6
Født 1980 – 1989	3
Født 1989 – 1992	0

Av totalt 28 søkere er det 17 menn og 11 kvinner. Av disse er det 8 menn og 4 kvinner som har fått innvilget oppreisning. 9 av søkerne har fått avvist søknaden da deres oppvekstkommune ikke har vært med i oppreisningsordningen eller de har tilhørt et annet fylke. 7 søkere har fått avvist sin søknad da de ikke var under barnevernets omsorg i den perioden overgrepene eller omsorgssvikten fant sted. Det kan være at overgrepene skjedde i familien. Flere har vært plassert på en spesialskole hvor de har opplevd overgrep. Erfaringen fra sekretariatet i slike saker viser at disse ofte ble søkt inn gjennom skolestyrene med samtykke fra foreldrene. Årsaken til plasseringen kunne være lærevansker, dysleksi eller lettere psykisk utviklingshemming. Da er ikke barnevernet nødvendigvis inn i prosessen, og de vil ikke komme inn under ordningens vedtekter.

Søknader	Total	Kvinne	Mann
Innvilget	12	4	8
Avvist pga. ikke under barnevernets omsorg	9	6	3
Avvist pga. oppvekstkommune ikke med i ordningen	7	1	6

Utvalget har i perioden tilkjent oppreisning på til sammen kr. 6 750 000,- Da flere av de eldre søkerne tidligere har fått tildelt rettferdsvederlag fra staten for samme forhold, ble denne summen trukket fra tilkjent beløp. Dette i henhold til vedtektenes § 6, tiende ledd. Det ble totalt trukket i fra kr. 1 400 000 slik at total tildelt sum ble kr. 5 350 000,- Det er tre kommuner som har utbetalt dette. Det er tilkjent høyeste sum til 6 av søkerne. Kriteriene for høyeste sum er seksuelle overgrep eller grov vold. Tre søkere har fått tilkjent kr. 500 000,- hvorav den ene fikk økt sin sum fra 300 000 til 500 000 i kommunens klageorgan. Tre søkere har fått tilkjent en standardoppreisning på kr. 300 000,-. Utmåling av oppreisningsbeløp har vært en vanskelig vurdering da kriteriene i vedtektene er noe generelle. Omfang og alvorlighetsgrad er tatt med i vurderingene.

Oppreisningsbeløp	Total
Tilkjent beløp i oppreisningsordningen	6 750 000
Minus avkortning for mottatt rettferdsvederlag fra staten	1 400 000
Totalsum tildelt	5 350 000

Saksbehandlingstiden har variert noe da tilstrømning av søknader har variert i perioder. Utvalget har ventet med å ha møte til en har kunnet behandle flere søknader i samme møte. Dette bidrar til bedre sammenheng og helhet. I tillegg har sekretariatet hatt tilholdssted på Steinkjer og to av utvalgsmedlemmene i Trondheim.

7. Klagebehandling

I følge vedtektenes § 7 kan oppreisningsutvalgets vedtak påklages til respektives kommunes faste klageorgan. Praxis i denne typen klagesaker har vært at søknaden om kommunal oppreisning i første omgang ble lagt fram for oppreisningsutvalget til ny behandling. Utvalget har da foretatt en ny gjennomgang og vurdering av saken. I tilfeller der oppreisningsutvalget har opprettholdt sitt vedtak, har saken blitt oversendt til kommunens klagenemnd for endelig vurdering. Søkerne ble gjort oppmerksom på dette og måtte gi sitt samtykke til at søknad med dokumenter ble sendt videre. Oppreisningsordningen har behandlet 4 klager hvor søknadene har blitt avvist med bakgrunn i vedtektene. Vedtakene ble opprettholdt i alle tilfellene, også i klagenemndene. Årsaken til at disse søknadene ble avvist var at søkerne ikke var under barnevernets omsorg i den aktuelle perioden. En klage ble avvist i oppreisningsutvalget, men fikk delvis medhold i kommunens eget klageorgan. Dette førte til at søker fikk en høyere oppreisningssum.

8. Arkivering, kontor, IKA Trøndelag. PC. Utvalgets dokumenter

Det ble foretatt en risikovurdering i forhold til rutinebeskrivelse for registrering og saksbehandling av søknader. Det ble også beskrevet en kontroll- og avviksbehandling. Sekretariatet har forholdt seg til disse rutinene. All behandling av søknadene er holdt utenfor fylkeskommunens administrative system gjennom egen PC med kryptering og låsbart papirarkivsystem.

Det ble sendt en konsesjonssøknad til Datatilsynet for behandling av personopplysninger i henhold til personopplysningsloven § 33 og personopplysningsforskriften. Søknaden ble godkjent med en anmerking om at samtykkeerklæringen måtte være mer presis, og dette ble rettet på.

Alle saksdokumenter i sakarkiv vil bli forskriftsmessig pakket ned og sendt til Interkommunalt arkiv Trøndelag i løpet av 2013. Innholdet i PC vil bli destruert.

9. Driftsutgifter

Samlet driftsutgifter for oppreisningsutvalget og sekretariatet i årene 2011 – 2013 er på kr. 1 891 757. Dette utgjør fylkeskommunens sitt økonomiske bidrag til oppreisningsordningen.

10. Utvalgets og sekretariatets kommentarer

Sekretariatet har opplevd dette arbeidet som interessant og utfordrende. Møte med søkerne enten i søknadene, via telefon eller i samtaler gir innsikt i oppvekstforhold som ingen skulle være nødt til å oppleve. Vi tror det har vært viktig å få fortelle sin historie, men vi forstår også at det har vært svært vanskelig å gå igjennom en vond barndom på nytt. Oppvekstforholdene har forandret seg mye siden 1930, både i forhold til hvordan vi forholder oss til barn, økonomi, lovgivning og samfunnsstrukturer. Likevel er det kanskje sårheten som en del av de eldste søkerne gir uttrykk for som har gitt mest inntrykk. Sårheten over mangel på kjærlighet og trygghet som er livsnødvendig for barn. Vi har også fått innblikk i en oppvekst hvor vold og overgrep har ødelagt livet for unge mennesker.

Det har vært sterk lesing.

Oppreisningsordningen har vært en god ordning for de søkerne som kommer inn under ordningens vedtekter og som har vokst opp i de kommunene som har vært med. De har fått en unnskyldning og en økonomisk kompensasjon for at kommunen ikke greide å ta godt nok vare på dem.

Så har vi alle som ikke kommer inn under denne ordningen enten fordi at kommunen ikke er med, eller at barnevernet ikke grep inn i deres dysfunksjonelle familie, at de ble søkt inn på spesialskole via skolestyrene eller lagt inn på tuberkulosesanatorium av lege i samtykke med foreldrene. Mange av disse menneskene har også opplevd omsorgssvikt og overgrep. En oppreisningsordning kan vanskelig favne alle, men den har bidratt til noen har fått oppreisning. Så har vi henvist andre til å søke om rettfærdsvederlag fra staten som også er en mulighet.

Oppreisningsutvalgets kommentar:

På forhånd var vi usikre: Hvor mange søknader ville det komme? Det ble ikke svært mange. Vi samlet opp et visst antall saker til møtene, noe som medførte at den fastsatte behandlingstiden ble overskredet for noen søkere.

Med en samvittighetsfull forberedelse i sekretariatet, har utvalget fått solid innføring i sakene og diskutert seg frem til enighet i de aller fleste sakene. Det er vondt å rippe opp i gamle sår, ikke minst i sår fra barndommen. Utvalget håper at erstatningene har kommet

til nytte og glede for mottakerne. Det går igjen som en rød tråd, at de tidligere barnevernsbarna mest av alt har savnet en støtte i oppveksten – en fortrolig voksenperson å søke råd og trøst hos. Dette synes å være et savn i dag også, hos barn som er under det offentliges omsorg.

Avslutningsvis vil jeg takke sekretariatet og utvalgsmedlemmene for et godt og givende samarbeid.

Steinkjer, 18.12.2013

Mats Stensrud

Utvalgsleder

Karin Bratberg

Sekretariatsleder